

**Петришина Марина Олександрівна**

*кандидатка юридичних наук, провідний науковий співробітник  
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН  
України, доцентка кафедри державного будівництва  
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого  
ORCID: 0000-0002-5702-0112*

## **ПОШУК ОПТИМАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОЇ МОДЕЛІ КОНТРОЛЮ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ СПРОМОЖНОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Наукова робота присвячена вивченню проблемних питань трансформації державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування в умовах реформування територіальної організації влади і розбудови спроможного місцевого самоврядування в Україні. Зокрема, аналізуються основні вітчизняні та зарубіжні публікації у цій сфері, виокремлюються проблеми правового регулювання означеного питання. На підставі проведеного аналізу окреслюються перспективи пошуку оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування у сучасних умовах суспільно-політичного і економічного ладу.

**Ключові слова:** міське самоврядування, спроможність, державно-правова модель, контроль у сфері місцевого самоврядування, правове регулювання.

**Petryshyna Maryna**

*PhD, Leading researcher of Scientific and Research Institute of  
Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS  
of Ukraine, Associate Professor of the State Building Department of the  
Yaroslav Mudryi National Law University  
ORCID: 0000-0002-5702-0112*

## **SEARCH FOR THE OPTIMAL STATE-LEGAL MODEL OF CONTROL IN CONDITIONS OF CAPABLE LOCAL SELF-GOVERNMENT DEVELOPING IN UKRAINE**

The scientific work is devoted to the study of problematic issues of transformation of the state-legal model of control in the field of local self-government in the conditions of reforming the territorial organization of power and building capable local self-government in Ukraine. In particular, the main domestic and foreign publications in this field are analyzed, the problems of legal regulation of this issue are singled out. Based on the analysis, the prospects for finding the optimal state-legal model of control in the field of local self-government in modern socio-political and economic order are outlined.

**Key words:** local self-government, capacity, state-legal model, control in the field of local self-government, legal regulation.

В умовах реформування місцевого самоврядування і територіальної реорганізації влади в Україні набувають актуальності питання пошуку оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування. При цьому, означені питання залишаються недостатньо вивченими та науково обґрунтованими. Особливостями нормативно-правового регулювання питань контролю у сфері місцевого самоврядування, насамперед, є відсутність дефініції терміно-поняття «нагляд» та / або «контроль» у сфері місцевого самоврядування, а також відсутність законодавчо визначеного механізму їх реалізації. На окрему увагу заслуговує у цьому контексті й проблема наукового обґрунтування і правового врегулювання муніципально-правової відповідальності.

Світова економічна криза, війна на Сході України, пандемія COVID – 19, а також низка супутніх факторів сьогодні є одними з визначальних для державно-правового розвитку країни. Досліджуване питання є предметом уваги в державах-учасницях ЄС. Практично в усіх державах співтовариства в тій чи іншій формі існує нагляд та / або контроль (залежить від конкретної моделі, яка реалізована як на законодавчому рівні, так і в практичній площині) у сфері місцевого самоврядування, метою якого є дотримання змісту закону. Одним з очікуваних результатів Концепції реформування місцевого самоврядування є зміна статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території. При

цьому, чіткого нормативно-правового закріплення на основі єдиної концепції вітчизняної моделі місцевого самоврядування з урахуванням міжнародних стандартів та кращих практик потребує питання трансформації державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування в Україні.

До основних результатів вітчизняних наукових досліджень у цій сфері можна віднести такі, зокрема, як: 1) удосконалення концепту сучасного місцевого самоврядування, у тому числі, з урахуванням міжнародно-правових стандартів [1; 2; 3]; 2) теоретико-правові напрацювання у сфері становлення та розвитку вітчизняної моделі місцевого самоврядування [4; 5]; 3) розвиток положень щодо необхідності та важливості формування муніципально-правової політики в умовах децентралізації та європейської інтеграції [6]. При цьому, подальшого вивчення та вдосконалення потребують питання, пов'язані з трансформацією моделі взаємовідносин між органами публічної влади в аспекті муніципальної реформи, з метою формування спроможного місцевого самоврядування в Україні.

Аналіз зарубіжних досліджень у сфері нагляду та / або контролю у сфері місцевого самоврядування свідчить, зокрема, про: 1) визнання необхідності та важливості повного та чіткого конституційно-правового врегулювання означених питань [7]; 2) сутнісні зміни, що відбулися у теорії публічного управління, зокрема, у напрямку збільшення ваги місцевого самоврядування і зменшення державного впливу на нього [8]; 3) можливість формування спроможного місцевого самоврядування, що безпосередньо пов'язана із законодавчо встановленою моделлю контролю та / або нагляду у сфері місцевого самоврядування [9]; 4) необхідність вивчення як позитивного, так і негативного зарубіжного досвіду проведення муніципальної реформи, у тому числі, в аспекті трансформації державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування [10; 11]; 5) засади та принципи, на яких повинна ґрунтуватись оптимальна модель контролю у сфері місцевого самоврядування [12].

Незважаючи на актуальність та важливість наукового обґрунтування та нормативно-правового закріплення поняття, механізму, суб'єктів, наслідків здійснення контролю у сфері місцевого само-

врядування, а також наявний зарубіжний досвід та міжнародні стандарти у цій сфері, означені питання залишаються не вирішеними. На наш погляд, у цілому позитивними зрушеннями у цьому аспекті можна вважати окремі положення проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні». Проте, слід відзначити, що проєкт містить й низку системно-юридичних суперечностей й суто технічних помилок, а також концептуальних недоліків, які можуть призвести до погіршення становища місцевого самоврядування у складний перехідний період.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Petryshyn O., Serohina S., Serohin V. Globalization and the decentralization of public power in Ukraine. *International Comparative Jurisprudence*. Vol. 6. No. 2. P. 190 – 200.
2. Яковюк І., Шеплякова О. Міжнародно-правове співробітництво України і ЄС у будівництві сучасної системи європейської безпеки. *Problems of Legality*. 2018. № 141. С. 185–200.
3. Петришина М. О. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с.
4. Любченко П. М. Зарубіжний досвід організації контролю у сфері місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*: зб. наук. пр. Нац. Акад. Прав. Наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. Харків: Право, 2015. Вип. 29. С. 18–31.
5. Петришина М. О. Особливості здійснення державного контролю у сфері місцевого самоврядування. *Порівняльно-аналітичне право*. № 5 (2019). С. 69–73.
6. Серьогіна, С. Г., Бодрова, І. І., Петришина, М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. *Вісник НАПрНУ*. 2021, № 3. С. 129–143.
7. The Future of Local Self-Government. *European Trends in Autonomy, Innovations and Central-Local Relations*, 2021, 291.
8. K. Gurdon-Nagy. Paradigmatic Changes, or are Local Self-Governments Before or After Changes in Hungary? *Transformation of the Regulation of Local Self-Governments*, p. 366–367.

9. E. Pál. Models of Legal Supervision over Local SelfGovernments in Continental Europe (Excluding France). *Pécs Journal of International and European Law*. 2018/II. P. 6–20.

10. Local Governments' Capacity to Act: A European Comparison. Autonomy, Responsibilities and Reforms. Federal Office for Building and Regional Planning (BBR), Bonn. 2020. 70 p.

11. V. Kiurienē. Administrative supervision of local self-government in the Baltic states: a comparative review. *Journal of Education Culture and Society*. 2015. No. 2. 394–410; M. Shala.

12. P. Sadowski; W. Mojski. Normative Model of Supervision over the Activities of Communes in Poland. *Lex Localis. Journal of Local Self-Government*. Vol. 18, No. 4 (2020). P. 791–805.

## REFERENCES

1. Petryshyn, O., Serohina, S., Serohin V. Glocalization and the decentralization of public power in Ukraine. *International Comparative Jurisprudence*, Vol. 6, 2, 190–200 [in English].

2. Yakovyuk, I., Sheplyakova, O. (2018). Mizhnarodno-pravove spivrobitnytstvo Ukrayiny i EU u budivnytstvi suchasnoyi systemy yevropeys'koyi bezpeky. *Problems of Legality*, 141, 185–200 [in Ukrainian].

3. Petryshyna, M. O. (2016). Mizhnarodno-pravovi standarty u sferi mistsevoho samovryaduvannya. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

4. Lyubchenko, P. M. (2015). Zarubizhnyy dosvid orhanizatsiyi kontrolyu u sferi mistsevoho samovryaduvannya. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovryaduvannya: zb. nauk. pr. Nats. Akad. Prav. Nauk Ukrayiny, NDI derzh. bud. ta mists. Samovryaduvannya – State building and local self-government: a collection of scientific papers*, Kharkiv: Pravo, issue 29, 18–31 [in Ukrainian].

5. Petryshyna, M. O. (2019). Osoblyvosti zdiysnennya derzhavnoho kontrolyu u sferi mistsevoho samovryaduvannya. *Porivnyal'no-analitychne pravo - Comparative and analytical law*, 5, 69–73 [in Ukrainian].

6. Serohina, S., Bodrova, I., Petryshyna, M. (2021). Municipal policy as a priority area of legal policy in the context of reforming the territorial organization of power and European integration of Ukraine. *Visnyk NAPrNU - Bulletin of NALSU*, 3, 129–143 [in Ukrainian].

7. The Future of Local Self-Government. European Trends in Autonomy, Innovations and Central-Local Relations, (2021), 291 [in English].

8. Gurdon-Nagy K. Paradigmatic Changes, or are Local Self-Governments Before or After Changes in Hungary? Transformation of the Regulation of Local Self-Governments, 366–367 [in English].

9. Pál E. Models of Legal Supervision over Local SelfGovernments in Continental Europe (Excluding France). *Pécs Journal of International and European Law*. 2018/II. 6–20 [in English].

10. Local Governments` Capacity to Act: A European Comparison. Autonomy, Responsibilities and Reforms. (2020). Federal Office for Building and Regional Planning (BBR), Bonn [in English].

11. Kiurienē V. (2015). Administrative supervision of local self-government in the Baltic states: a comparative review. *Journal of Education Culture and Society*, 2, 394–410; M. Shala. [in English].

12. Sadowski P.; Mojski W. Normative Model of Supervision over the Activities of Communes in Poland. *Lex Localis. Journal of Local Self-Government*. Vol. 18, 4 (2020), 791–805 [in English].

**Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна**

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник  
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0002-8802-1441

**Савчук Олександра Олександрівна**

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення  
інноваційного розвитку НАПрН України

## **ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИЗНАЧЕННЯ**

Досліджені питання законодавчого визначення поняття «інноваційна політика». Проаналізовані положення чинних нормативно-правових актів щодо здійснення інноваційної політики держави. Запропоновані напрями вдосконалення основних завдань державної політики у сфері інноваційної діяльності.

**Ключові слова:** державне регулювання, інноваційна діяльність, інноваційна політика, інноваційний процес, інноваційний розвиток.